

TÜRKİYE'NİN KAPALI EKONOMİ ÜLKESİ OLARAK İNCELENMESİ ¹⁾

Bir hartası vardır (Pafta I)

Prof. Dr. Hâmit Sadi SELEN,
Siyasal Bilgiler Okulu. Coğrafya Profesörü

I.

Milletlerin ekonomi hayatı coğrafyada nadiren toplu bir şekilde incelenir. Çok kere yalnız faydalı eşyanın elde edildiği yerler ve üretim şekilleri üzerinde durulur. Halbuki ekonomi bunlardan ibaret değildir; Ülkelerin ekonomik varlıkları asıl değiş hayatında görülür. Bu bakımından yeryüzünü incelediğimiz zaman her şeyden önce değişin evrensel bir hendilik almakta olduğu dikkati çeker, Bununla beraber bu evrensel alış verişin belli maddelere inhisar ettiği, bir takım esaslı maddeler için özel değiş sahalarının var olduğu fark edilir. Hattâ bugünün müstakil devletlerinin ekonomik kudretini belirten şeyin bu özel değiş olduğu ileri sürülebilir.

Biz şimdiye kadar ülkemizin ekonomisini incelerken daha ziyade dünya ile olan alış veriş hareketlerine ehemmiyet vermişizdir. Çünkü ekonomi seviyemizin yükselmesini dünya ekonomisiyle bağınlının artmasına bağlı görüyorduk. Halbuki bütün ulusal ekonomilerin başlangıçta bir kendine yetme devri geçirdiği, ancak bu yolda bir varlık gösterdikten sonra etki sahasını genişleterek dünya ekonomisiyle bağıntıyı arttırdığı şüpheşizdir. Bir ülkenin kendi kendine yetmesi fertlerin bütün ihtiyaçlarını yerli mallarla karşılaması demek ise de bugün için hâricle ikmal edilmeyen bir ekonomi bahis mevzuu olamaz. Buradaki kapalı ekonomi sözünü ilkel budunların tamamıyla kapalı hayatı ile de karıştırmamak icabeder. İç değişin esası demek olan bu kendi kendine yetme, aynı zamanda bir ekonomi siyaseti mevzuu olduğu için bu tâbiri kullanırken yine dikkatli olmamız gereklidir. Bizim kapalı ekonomiden kasdettiğimiz manâ, ülkemizin kendi kendine yeten tarafları, memleket içinde elde edilüp memleket içinde değiş edilen mallar bakımından iç pazarlardır.

Türkiye ekonomisi eski Osmanlı ekonomisinin bir parçası olarak vücut bulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu uzun zaman tam bir kapalı

¹⁾ Türk Coğrafya Kurumu'nun 20. V. 1942 meslekî toplantısında verilen konferanstan alınmıştır.

EKONOMİ ÜLKESİ ELELENMESİ ¹⁾

(Pafta 1)

Sadi SELEN,
Coğrafya Profesörü

ada nadir n toplu bir şekilde incele-
le edildiği yerler ve üretim şekilleri
lardan ibaret değildir; Ülkelerin eko-
görülür. Bu bakımından yeryüzünü
değişin evrensel bir hendilik al-
la beraber bu evrensel alış verişin
kim esaslı maddeler için özel değiş
attâ bugünün müstakil devletlerinin
özel değiş olduğu ileri sürülebilir.
misini incelerken daha ziyade dünya
iyet vermişizdir. Çünkü ekonomi se-
iyle bağlnlının artmasına bağlı gö-
ilerin başlangıçta bir kendine yetme
lık gösterdikten sonra etki sahasını
yı arttırdığı şübesizdir. Bir ülke-
ün ihtiyaçlarını yerli mallarla karşı-
ikmal edilmeyen bir ekonomi bahis
mi sözünü ilkel budunların tama-
nak icabeder. İç değişin esası demek
anda bir ekonomi siyaseti mevzuu
e dikkatli olmamız gereklidir. Bizim
ülkemizin kendi kendine yeten taraf-
emleket içinde değiş edilen mallar
ekonomisinin bir parçası olarak
luğu uzun zaman tam bir kapalı
mesleki toplantısında verilen konferanstan

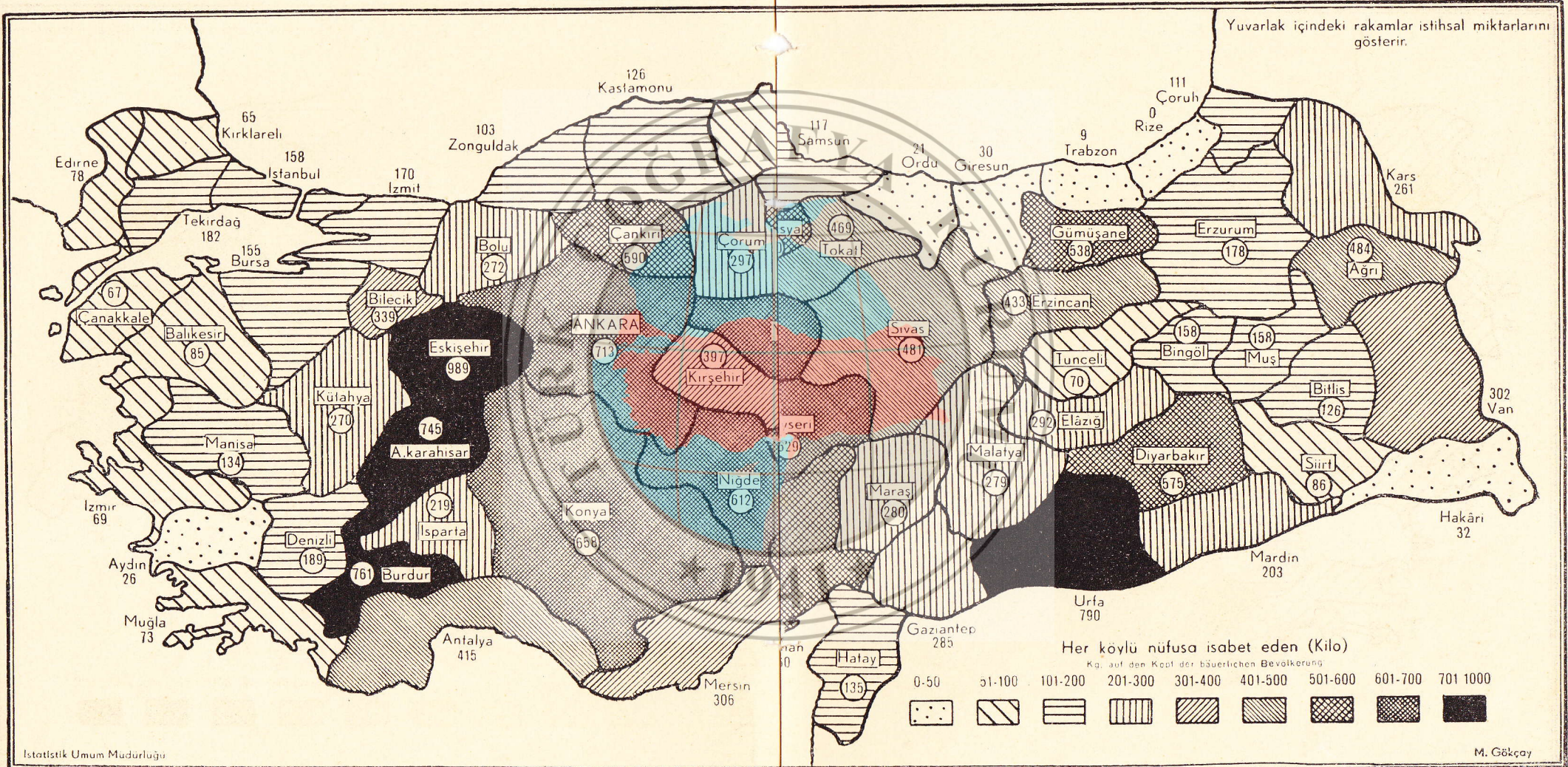

HER KOYLÜ NÜFUSA İSABET BUĞDAY İSTİHSALİ (Kilo olarak)

(1940 istihsalâtına ve 1940 nüfus sayımına göre)

Weizenerte auf den Kopf der bäuerlichen Bevölkerung nach der Ernte und Volkszählung von 1940

Türk Coğrafya Dergisi, 1943 — Pafta I.

ekonomi birliği olarak yaşamıştır. Esas ihtiyaçları yerli mallarla karşılıyor, Avrupa ile alış veriş, belli bir kaç maddeye inhisar ediyordu. Avrupa'da yüksek tekniğe dayanan yeni bir ekonomi vücut bulunca imparatorluk yavaş yavaş Avrupa ekonomisinin etkisi altında kaldı. Aynı zamanda bir çok siyasal hareketlerle Osmanlı İmparatorluğunun ekonomik birliği zorla parçalanarak bir takım küçük ekonomiler vücut buldu. Türkiye ve Balkan devletleri bu yeni ekonomileri temsil eden ülkelerdir.

Osmanlı imparatorluğu zamanında Anadolu oldukça çeşitli ürün yetiştiren ve bir çok bakımdan kendi kendine yeten bir ülkeydi. Yiyecek maddeleri çok iyi ve çeşitli, giyim ve dokuma işleri çok ileriydi. Yalnız nüfus bugünkü mevcudun yarısı kadardı. İstanbul'a gelince bütün İmparatorluk ekonomisini düzenliyen bir merkezdi. Orada büyük bir servet birikmesi vardı. Bu refah devri Avrupa ekonomisinin buralara sokulmasına kadar devam etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti bozuk bir ekonomiyle beraber imparatorluğun bir çok borçlarını ve masraflarını yükledi. Türkiye Büyük fedakârlıkla istiklâlini kurtarıp ekonomi birliğini kurmaya başladığı sıralarda Avrupa birinci dünya harbi dolayısıyla büyük sarsıntıya uğramıştır. Endüstri devletleri ziraati ilerletmiye, ziraat memleketleri de endüstri vücuda getirmiye çalışıyordu. Bu kargaşalık içinde Türkiye de kendi yolunda yürümek fırsatını buldu.

İşe başlandığı zaman memleket ekonomisi yabancı pazarlarla bağlı bulunuyordu. Muhtelif bölgelerde yabancı ekonomilerin teşvikiyle vücut bulmuş tücün, pamuk gibi sınaî bitkiler ziraatiyle ipekçilik ve halıcılık gibi bun Sanatlar vardı. Aynı zamanda ulaşım ve muhabere vasıtalarının da büyük bir kısmı henüz yabancı ellerdeydi. Evvelâ bu emri vâkileri benimsemek lazımdı. Bundan sonra yeni ekonomiyi kurarken devletin bir yandan halk arasındaki gayri iktisadî telâkkileri gidermesi, diğer taraftan tabiat şartlarına uygun bir ekonomi siyaseti tatbik etmesi gibi mühim ödevleri vardı. Dış pazarlarla bağıntıda eşit şartları temin etmek, iç pazarları ise yeni basan kurmak icabediyordu.

II.

Türkiye yüselti farkları ve coğrafî konum dolayısıyla daha geniş ülkelerden beklenen çeşitliliği ihtiva eder. Bu sebeple değil eski imparatorluk topraklarının, yeryüzünün büyük üretim kuşaklarından bir çoğunun küçük nümunelerini ülkemizde bulabiliriz. Tabiat şartlarının çeşitli olması, hattâ karşılıklar bulunması iç değişi kolaylaştırır. Türkiye iç pazarların gelişmesine çok elverişli bir ülke sayılır. Yalnız teknik seviye farkları bu işi güçleştirir. Her ne kadar insana tabiatın terbiye ettiği bir mahlúk diye bakılırsa da ülkemizin çeşitli ve değişik tabiatına egemen olabilmek için yüksek ve müşterek bir tekniğe ihtiyaç olduğu da şüphesizdir.

Ülkemizin iç pazar durumu üzerinde incelemeler yapılmamıştır. Bu yoldaki gözlem ve istatistikler de çok zengin değildir. Yalnız bazı maddelerin üretimine dair rakamlar vardır. Bu rakamları değerlendirmek için üretimi nüfusla karşılaştırmayı ve oranları harta üzerinde incelemeyi faydalı buluyoruz. Esas yiyecek ihtiyaçlarıyla, giyim maddeleri üzerinde yapacağımız bir karşılaştırma ile bu oranların harta üzerinde gösterilmesi ülkemizin ekonomik yapısını yakından tanıma yardım edecektir. Bu cetvel ve hartaların daha iyi anlaşılması için yoğaltımı da tesbit etmek icabederse de burada bir takım meselelerle karşılaşırız. Yoğaltım için müşterek bir ölçü olmadığı gibi yiyecek ve giyecek ihtiyacı da iklimlere göre değişir. Fakat umumî bir fikir vermek için 1939 yılının tahmini sarfiyatını da cetvelin yanına koymuş bulunuyoruz.

TÜRKİYE'DE NÜFUS BAŞINA ÜRETİM ve YOĞALTIM

	(1937-39)	(1940-41)	(1939)	
Buğday (<i>Weizen</i>)	239	212	210	kg.
Arpa (<i>Gerste</i>)	135	113	112	»
Mısır (<i>Mais</i>)	35	39	30	»
Çavdar (<i>Roggen</i>)	23	23	20	»
Pirinç (<i>Reis</i>)	2.6	3.3	4.1	»
Patates (<i>Kartoffel</i>)	12	16	12	»
Davar (<i>Kleinvieh</i>)	2.3	2.4	—	adet
Siğir (<i>Rinder</i>)	0.5	0.6	—	»
Şeker (<i>Zucker</i>)	5	5	6.7	kg.
Tuz (<i>Salz</i>)	12	13	11	»
Pamuk (<i>Baumwelle</i>)	3.5	4.3	3.486	»
Yün (<i>Wolle</i>)	2.6	2	2	»
Kömür (<i>Koble</i>)	140	169	—	

Hartayı incelediğimiz zaman : Başlıca yiyecek maddelerinin nüfus başına düşen miktarlarının kenar bölgelerden ziyade iç kısımlarda arttığı, cetveli incelediğimiz zaman da ne yiyecek, ne de giyecek bakımından bir bolluk olmadığı dikkati çeker. Nüfus başına elde edilen miktar birçok yerlerde pazara gönderilecek kadar çok olmadığı, buna karşı birçok bölgelerin bu maddeleri satın almak ihtiyacında olduğu görülüyor. Zaten Türkiye halkının dörtte üçü kendilerini ve şehir halkını beslemek, buna karşı da çoğu yabancı ülkelerden gelen eşya ile bir kısım ihtiyaçlarını yerine getirmek zorunda değil midir? Bu hal daha ziyade dış pazarlara bağlı bir ülkenin iç pazarlara dönme mecburiyetinde kaldığı zamanki bunalımlı devirlerinin ifadesidir.

III.

Türkiyeyi kapalı bir ekonomi ülkesi olarak ele aldığımız zaman ziraat, endüstri ve ulaşım sahasında birçok meselelerle karşılaşırız. Türkiyenin ziraat meseleleri birçok memleketlerin ziraat meselelerinden daha girifttir. Asırlarca süren bir hareketsizliğin doğurduğu, aynı zamanda istikrarsız tabiatın şiddetlendirdiği bu meseleler içinde coğrafya ile yakından ilgili olanları da vardır. Bugünkü nüfusumuzu işlenen topraklarla oranlıyacak olursak yoğunluk 1401 bulur. Bu, ileri ziraat memleketlerinin yoğunluğudur. Bu durumda yalnız zirâat ile geçinilmez. Aynı zamanda biz Türkler göl ve deniz ürünlerinden de pek az istifade ederiz. Burada ziraat tekniğinin ilerlemesi, kesif ziraate geçilmesi gibi meselelerle karşılaşırız. Fakat bunların yanında bir de ziraate yeni topraklar kazanılması meselesi vardır.

Türkiye dağlık bir ülkedir. Dağların yukarı kısımlarında orman ve yaylaklar, yamaç ve eteklerde tarla ve bahçeler dağları bir ekonomi birliği haline koymuştur. Dağlarımızda yaşayış farkı ancak ehemmiyetli seviye farklarından sonra meydana çıkar. Halk birçok gayretlerle ovalardaki hayatı dağlara doğru yükseltmiştir. Birçok ovalar ise sağlık veya başka sebeplerle boş bırakılmıştır. Aynı zamanda dağların üst kısımları yalnız yazın dolaşılabilir yerler halindedir. Demek ülkemizde çukur ovalarla yaylalarda kazanılacak topraklar var.

Eski devirlerde Türkiye toprakları bugünkü kadar kalabalık olmadığı için geniş ziraat sahalarına lüzum görülüyordu. Halk daha çok buğday ile beslenirdi. Sonra buna pirinç ve mısır katıldı. Daha sonra patates yiyecek maddeleri arasına girdi. Hayvan yemi kış için düşünülürdü. Saman, kuru ot ve ağaç yaprakları bu ödevi görürdü. At itibarlı bir hayvan olduğu için ona arpa yedirilirdi. Daha bir asır evvel bugünkü Türkiye hudutları içindeki nüfus 8 milyonu geçmediği gibi İstanbul'un nüfusu 250 bin den ziyade değildi. Bununla beraber İstanbul, bir kısım tahıl ihtiyacını Güney Rusya ve Romanya'dan getirtirdi. Üretim tekniğinde büyük değişiklik olmadığı halde şimdi nüfus iki mislini geçmiştir.

Yeni ziraat sahaları kazanılması için ilk hareket denize yakın kenar ovalara doğru başlamıştır. Fakat buraların ürünleri dış pazarlara göre seçilmiştir. Tütün, pamuk.. gibi endüstri bitkileri yetiştirilerek dışarıya gönderiliyordu. Bununla beraber bütün kenar ovaları işlenmiş değildir. Buralarda henüz kurutulmamış yerler bulunduğu gibi sulama işleri çok ilerlemiş sayılmaz. Artık buralarda yalnız dış pazarlar için değil, iç pazar için de ürün yetiştirilmesi icap eder.

Son zamanlarda ziraat hayatını daha ziyade dış pazarlar tahrik ettiği için taşın güçlükleri dolayısıyla iç kısımda bu etki az duyulmuş, daha ziyade kenar ovaları ve şehirleri halkına satmak için tahıl ziraatında

bazı hareketler olmuştur. Nüfus başına düşen tahıl miktarının iç ovalarda ziyade olmasının sebebi bununla izah edilebilir. Demek iç ovalar daha ziyade iç pazarlar için çalışmaktadır. Buralarda da henüz ziraate kazanılacak yerler çoktur.

Görülüyor ki bundan sonra yeni kazanılan toprakların daha ziyade iç pazarlar için çalışmasına dikkat etmemiz, bilhassa bir kısım yiyecek maddeleri ziraati için orta Anadolu gibi istikrarsız iklimleri değil, Doğu ve Güney Doğu Anadolu gibi oldukça emin yerleri seçmemiz icabeder. Dış pazar bizim için pek cazip olmasına rağmen çok kere insafsız davranmış bir çok ziraî bunalımlara sebep olmuştur.

Yalnız yazın uğranılan yüksek yerlerin kazanılmasına gelince: Buraların da nüfus arttıkça ve ulaşım temin edildikçe daimî iskân sahası olacağında şüphe yoktur. Fakat bu yoldaki hareketlerin sayılı yerlerde etkisi görülecektir.

IV

Cetvele bakılınca görülüyor ki Türkiyede çeşitli dokuma maddeleri yetişmesine rağmen giyimce de darlık karşındayız. Ülkemizde dolaşanlar bilirler ki halkımız arasında karnı tok olanlar çoksa da sırtı pek olan azdır. Giyim işinde kendi kendine yetmenin daha güç olacağı anlaşılıyor. Avrupa ekonomisinin en şiddetli darbesi dokuma işlerinde olmuştur. Modern tekniğe göre muhtelif yerlerde dokuma fabrikaları kuruldu. Şimdi bunlar bize ipekli, yünlü, pamuklu kumaşlar yapıyor, fakat isteğin şiddeti karşısında güçlüğüle dağıtıyoruz. Türkiye toprakları ve Türkiye iklimi endüstrinin gelişmesine çok elverişlidir. Yalnız Akdeniz iklimlerinde fazla sıcaklar yazın bir iki ay çalışmayı güçleştirir. Memleketin büyük bir kısmında bütün yıl işe devam edilebilir. Bu bakımdan Türkiye kışın iki üç ay işlerin durduğu Kuzey Avrupa ve Doğu Avrupa memleketlerinden daha iyi durumdadır.

İç pazar konusunda ulaşımın rolü daha büyüktür. Kara vasıtalarına dayanan, kolay ve ucuz deniz vasıtalarından az istifade eden iç pazarlar bu bakımdan daima güçlüğüle karşılaşmıştır. Demiryolu ve yol yapmaktaki hareketler yaratıcı etkiler yapmıştır. Demiryolu ve yolların çoğu, hususiyile ill zamanlarda daha ziyade dış pazarlara göre düzenlenmişti. Ancak son zamanlarda yapılan yollar iç pazarları kuvvetlendirmiş sayılır.

Görülüyor ki Türkiye ekonomisi yüzünü dış pazarlardan iç pazarlara çevirmek mecburiyetindedir. Bizim için ülküsel olan bu hal karşısında dünya bunalımlarının bizi şaşırtmaması icabeder. Bu bunalımların büyük bir kısmı yukarıda söylediğimiz gibi taşın işlerindeki güçlüklerden ileri gelmektedir. Yabancı ekonomilere hizmetten menfaat gören zümreler ve fena anlayışlarla bugün her za-

mandan daha çok mücadele mecburiyetindeyiz. Türkiye, tarihin hiç bir devrinde bugün olduğu kadar ulusal ekonomiyi serbesçe kurmak imkânını bulamamıştır.

V

Sözlerimizi hulâsa edelim:

Türkiye ekonomisini incelerken daha ziyade dünya ile alış veriş hareketlerine ehemmiyet vermekteyiz. Halbuki bütün ulusal ekonomilerin önceleri bir kendi kendine yetme devri geçirdiği, ancak bu yolda bir varlık gösterdikten sonra dünya ekonomisiyle eşit şartlarla bağıntıya giriştikleri bilinmektedir. Buna göre Türkiye ekonomisini incelerken *iç pazar* mevzuunu ön safta tutmamız icabeder.

Uzun zaman bir kapalı ekonomi sahası olan Osmanlı İmparatorluğunda iç pazarların rolü büyüktü. Fakat Avrupa'da yüksek tekniğe dayanan yeni bir ekonomi vücut bulunca kısa bir zamanda iç pazarlar körlendi. Bunu siyasi darbeler takip etti. Yıkılan imparatorluk ekonomisi yerine Avrupalıların delâletiyle meydana gelen yeni Osmanlı ekonomisi esasta *dış pazarlara* bağlı bir sistem olarak kuruldu.

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı İmparatorluğunun ekonomik sistemini devir aldığı zaman bir **çok ürünlerle beraber tütün, pamuk, ipek** gibi maddeler tamamiyle **dış pazarlar için yetiştirildiği** gibi ulaşım ve muhabere vasıtalarının da büyük bir kısmı yabancı ellerde bulunuyordu. Türkiye Cumhuriyeti bir yandan **dış pazarlarda eşit şartları temine çalışırken** diğer taraftan **iç pazarları yeni baştan kurmak mecburiyetinde** kaldı.

Ülkemizin iç pazar durumu üzerinde henüz hiç bir inceleme yapılmamıştır. Bu yoldaki gözlem ve istatistikler pek zengin değildir. Fakat bazı maddelere ait istatistikleri nüfusla karşılaştırmanın ve oranları harta üzerinde göstermenin az çok bir fikir vereceğini ümit etmekteyim. Yukardaki cetvel ile ilişik harta bu maksatla vücuda getirilmiştir. Bunlara göre fazla yiyecek maddelerinin o kadar verimli olmayan iç kısımlarda yetiştirildiği, umumiyette nüfus başına düşen miktarın çok olmadığı dikkati çeker.

Türkiyede iç pazarları kuvvetlendirmek için bir takım ziraat ve ulaşım meseleleriyle karşılaşırız. Asırlarca süren bir hareketsizliğin doğurduğu, aynı zamanda istikrarsız tabiatın şiddetlendirdiği bu meseleler içinde coğrafyayı yakından ilgilendirenleri vardır. Bir kere mevcut nüfusa göre işlenen topraklar azdır. Türkiye dağlık bir yerdir, ziraat daha ziyade yamaçlarda ve eteklerdedir. Uzun zaman terkedilmiş ve bir kısmı bataklık halinde bulunan ovaların iç pazarlar için kazanılması, aynı zamanda yalnız yazın ziyaret edilen yüksek yerlerden de daimî surette istifade yollarına gidilmesi icabettmektedir.

Şimdiye kadar kenar ovalarda daha ziyade tütün vesaire gibi dış pazar ürünlerine ehemmiyet verilmiştir. Türkiye nüfusu bir asır içinde bir kat çoğaldığı halde işlenen topraklarda aynı oranda bir artış olmamıştır.

İç pazarların kuvvetlenmesinde ulaşımın rolü daha büyüktür. Ülke-
mizin bugünkü şartlarına göre iç pazarlar deniz yollarından ziyade kara
vasıtalarına dayanmaktadır. İlk zamanlarda demir yolları tamamiyle dış pazar-
lara ve transit gayelerine göre yapılıyordu. Ancak son zamanlarda yapılan
demiryolları ve yollar iç pazarları kuvvetlendirmeye başlamıştır.

Türkiye çeşitli tabiat sayesinde kapalı bir ekonomi ülkesi olmya elve-
rişlidir. Bugünkü harp durumu karşısında da ancak iç pazarların yardımıyla
varlığını koruyabilecektir.

DIE TÜRKEI ALS GESCHLOSSENES WIRTSCHAFTSĜEBIET¹

Prof. Dr. Hamit Sadi SELEN

Die Untersuchungen über die Wirtschaft der Türkei erstrecken sich z. Zt. in erster Linie auf die Entwicklung der Handelsbeziehungen des Landes zur Aussenwelt. Demgegenüber muss aber betont werden, dass alle Nationalwirtschaften zunächst immer eine Periode wirtschaftlicher Autonomie durchmachen und erst, nachdem dem sie auf diese Weise sich zu einer wirtschaftlichen Einheit entwickelt haben, mit Aussicht auf Gleichberechtigung zur Weltwirtschaft in Beziehungen treten. Deswegen muss auch bei einer Untersuchung der türkischen Wirtschaft der Binnenmarkt des Landes an erster Stelle stehen.

Das Osmanische Reich hat sehr lange als geschlossene Wirtschaft gelebt und die Rolle des Binnenmarktes war darum gross. Aber dieser Binnenmarkt wurde in verhältnismässig kurzer Zeit zur Auflösung gebracht, als in Europa eine auf der hochentwickelten modernen Technik basierende Wirtschaft aufkam. Dieser ökonomischen Entwicklung folgten politische Rückschläge auf dem Fusse. Die unter dem Einfluss der neuen europäischen Entwicklung entstehende, an die Stelle der alten Reichswirtschaft tretende neu-osmanische Wirtschaft war ein an äussere Märkte gebundenes System.

Als die neugegründete Türkische Republik das Wirtschaftssystem des alten Osmanischen Reiches übernahm, war die Lage die, dass Tabak, Baumwolle, Seide und zahlreiche andere Produkte ausschliesslich nach den Bedürfnissen des Aussenmarktes entwickelt worden waren und dass die notwendigen Verkehrsmittel sowie die Handelsbeziehungen sich fast ausschliesslich in fremden Händen befanden. Die Türkische Republik stand vor der Notwendigkeit, auf der einen Seite auf den fremden Märkten für die Erreichung gleicher Handelsbedingungen arbeiten und auf der anderen Seite den Binnenmarkt vollständig neu aufbauen zu müssen.

Es existiert bisher noch keine wirkliche Untersuchung unseres Binnenmarktes. Auch sind die darauf bezüglichen Statistiken und sonstigen Anga-

¹ Dieser Vortrag wurde in der Sitzung der Türkischen Geographischen Gesellschaft am 20 - 5 - 1942 zu Ankara gehalten.

ben nicht sehr reichlich. Trotzdem kann man wenigstens eine ungefähre Vorstellung gewinnen, wenn man die auf einige wenige Produkte bezüglichen Produktionszahlen zur jeweiligen Bevölkerungsdichte in Beziehung bringt und die so gewonnenen Verhältniszahlen auf einer Karte einträgt (siehe die Tabelle auf Seite 44 und die Karte Pafta I).

Die erwähnte Tabelle wie die Karte sind aus folgendem Grunde zusammengestellt. Ihre Prüfung ergibt, dass die Lebensmittel mehr in den weniger ertragreichen Gebieten des Landes produziert werden und ferner fällt auf, dass im allgemeinen pro Kopf der Bevölkerung die Menge der produzierten Lebensmittel- und Bekleidungs-Rohstoffe nicht sehr hoch ist.

Wenn wir den Binnenmarkt in der Türkei stärken wollen, so stehen wir vor einer Reihe von Landwirtschafts- und Verkehrs-Problemen. Diese Probleme sind die Folge einer über Jahrhunderte sich erstreckenden Erstarrung. Gleichzeitig müssen die natürlichen Verhältnisse des Landes vor allem bezüglich der Warenerzeugung verbessert werden und darum ist ein Teil dieser Probleme auch geographisch von Interesse. Die bearbeitete Fläche ist pro Kopf gering¹. Die Türkei ist ein bergiges Land, die Landwirtschaft wird vorwiegend an Berghängen - und - lehnen betrieben. Es müssen vor allen Dingen die seit langem unbenutzt gebliebenen und z. T. auch versumpften Ova - Gebiete (Ebenen) für den Binnenmarkt gewonnen und auf diese Weise anstelle der nur im Sommer anbaufähigen Gebiete ganzjährlich ausnutzbare Landesteile erschlossen und dauernd wegbar gemacht werden. Auf den Randebenen des Landes hat man bisher mehr dem Tabak und ähnlichen, für den Aussenmarkt bestimmten Produkten Beachtung geschenkt. In diesen, an sich dichter besiedelten Gebieten, muss die Produktion von Lebensmitteln gesteigert werden.

Noch wichtiger für die Stärkung des Binnenmarktes ist die Rolle des Verkehrs. Unter den heutigen Verhältnissen stützt sich unser Binnenmarkt mehr auf die Landwege als auf die Seeverbindungen. Anfangs sind unsere Eisenbahnen ausschliesslich als Transitwege für den Aussenmarkt entwickelt worden. Erst die in den letzten Jahren angelegten Eisenbahnen und Strassen haben begonnen den Binnenmarkt zu verstärken.

Die Tatsache, dass die Natur in der Türkei sehr vielseitig ist, erleichtert eine geschlossene Wirtschaft. Unter den heutigen Kriegsverhältnissen kann ausserdem nur mit Hilfe des Binnenmarktes das Land ökonomisch aufrecht erhalten werden.

---

¹ Die Bevölkerungsdichte, gerechnet auf die bearbeitete Fläche, ist 140E/Km².